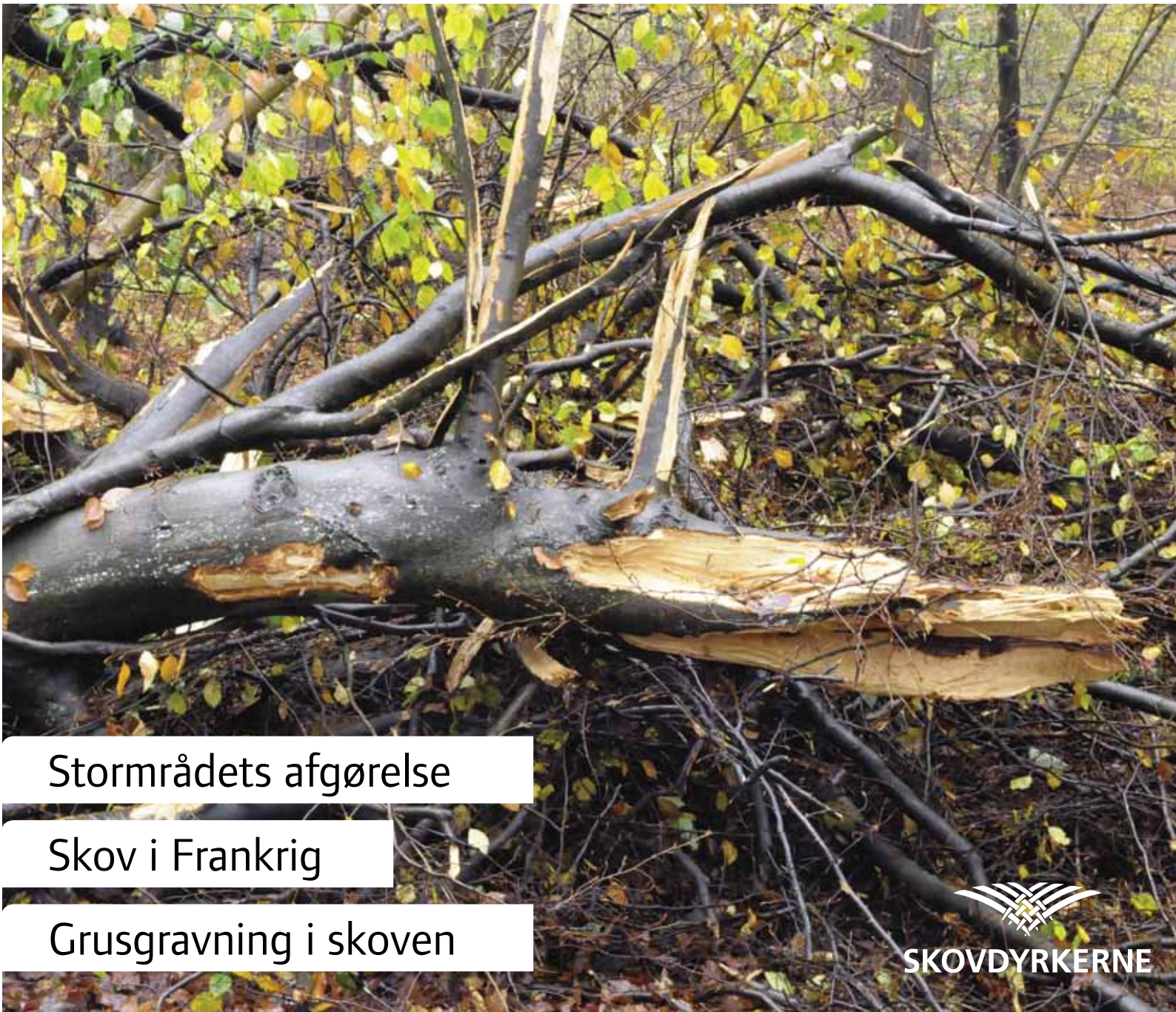


# Skovdyrkeren

Nr. 24  
Februar 2014



Stormrådets afgørelse

Skov i Frankrig

Grusgravning i skoven



# På vej mod normale tilstande i juletræerne

Juletræs- og minkavlernes har haft forrygende betingelser gennem en årrække – det resulterer selvfølgelig i, at flere går efter "guldet" – og inden for begge brancher ser vi et stigende udbud. Begge steder er det kvalitet, der bærer igennem og bliver solgt. Dyrkernes resultater er fortsat gode, men priserne er vigende. Jubelårene skal man mindes med glæde.



*En velpasset kultur med få skrottræer efter afdrift. Foto: Frands Fraas Nielsen*

*Af seniorkonsulent Frands Fraas Nielsen (ffn@skovdyrkerne.dk), Skovdyrkernes VidenCenter for Juletræer*

## Stigende salg

Vores juletræsdyrkere har i år fået solgt flere træer end sidste år. Det gode resultat skyldes dels et stigende udbud hos producenterne, dels Skovdyrkernes øgede fokus på salgsindsatsen.

Det øgede salg er sket på trods af, at alle har oplevet en opstramning af kvaliteten – især er den ringeste del af træerne faldet helt ud af markedet. Tidligere kunne man således sælge træer uden top – den tid er forbi!

Flere foreninger melder om en fremgang i salget på op til 10%. Fremgangen kommer både fra stabile og trofaste medlemmer med stigende produktion, og fra nye og eksisterende medlemmer der har oplevet, at deres sædvanlige aftager har koncentreret deres indkøb eller har fundet nye leverandører.

Disse medlemmer søger nu mod Skovdyrkerne som deres faste samarbejdspartner.

## Spådommen holdt stik

Vi har tidligere her i bladet og på [www.skovdyrkerne.dk](http://www.skovdyrkerne.dk) spået om, hvordan sæsonen ville udvikle sig. Vores forudsigelser holdt stik.

Der har været et godt marked for træer over 1,75 m af de to bedste kvaliteter, og de har næsten kunnet holde prisen. Anderledes med træer i de to ringeste kvaliteter. Her var markedet trægt, afsætningen var begrænset i lang tid, og der skete en betydelig opstramning af kvaliteten.

## »Hvad får kulturen solgt? Kvalitet! Det er vigtigt at holde fokus på kvalitet hele vejen gennem produktionen. Fra valg af proveniens til den afsluttende oparbejdning«

Skovdyrkerne valgte at mærke træer af ringe kvalitet hos ejerne med den klare aftale, at træerne ikke var disponeret, men at vi havde en forventning om at kunne sælge træer ind i december måned. Det gik som forudsagt – en uge ind i december kom der gang i salget af 3. og 4. klasses træer til vore gammelkendte kunder i Tyskland.

Alle foreninger melder, at stort set alle medlemmer har fået solgt ud, men alle siger dog også, at enkelte medlemmer har træer tilbage af ringe kvalitet – ikke de store mængder, ofte 2-300. Tidligere kunne man lade disse træer stå til året efter, hvor de så blev til store 4. klasses træer over 2,25 m, men den tid er forbi. Der er ikke andet at gøre end at skrotte træet, og få kulturen til at fremstå med salgbare træer til næste år. For de fleste medlemmer er det selvfølgelig ærgerligt ikke at få solgt de sidste træer, men ser man på det mistede dækningsbidrag, er det dog til at overse.

### Hvad får kulturen solgt? Kvalitet!

Vi får mange tilbagemeldinger fra vore kunder – reklamationer finder hurtigt vej tilbage til leverandøren. Men i år oplever vi her først i januar, at der er færre reklamationer. Det svarer helt til, at vore kunder stort set har fået udsolgt. Vi har gennem hele sæsonen kontakt til kunderne, og vi har modtaget flere "roser" for profes-

nel oparbejdning og palletering samt for præcis levering. Vi videresender straks "roserne" til vore medlemmer og entreprenører.

Oparbejdningen fremstår i dag mere professionel end tidligere. Medlemmerne var opmærksomme på, at det regnfulde vejr først i november kunne resultere i opkørte spor fulde af mudder med risiko for oversprøjtning af træerne langs sporene. Skovning, afpudsning og netning foretages omhyggeligt og pallerne fremstår som afsluttede håndteringsenheder.

Det er en udfordring at have nok træer på pallerne. Det skyldes, at mange træer på grund af topskudsforkortningen er et år ældre, inden de skoves, og derfor er mere kompakte. Samme tendens ses for de dårlige træer, der med opstramningen af kvaliteten får et større volumen pr. træ.

I Nord- og Midtjylland var sommeren tør. Derfor var det nødvendigt at ommærke træer i løbet af sæsonen – de havde simpelthen mistet nåle. Heldigvis har også dette betydet en reduktion i antallet af reklamationer.

Som det fremgår af ovenstående, er vores erfaring, at det først og fremmest er kvalitet, der får træerne solgt. Vi kan se, at et højt udbytte i kulturen giver et højt dækningsbidrag.

Derfor er det vigtigt at holde fokus på kvalitet hele vejen igennem produktionen: Fra valg af proveniens, plante-kvalitet, pasning herunder tilklipning og andre "reparationer", til den afsluttende oparbejdning, der præsenterer produktet på en indbydende måde. Samtidig oplever vi en prisdifferentiering mellem producenterne – store ensartede kvalitetspartier opnår bedre priser end mindre blandede partier.

Vi takker alle, der bidrog til et godt forløb i 2013, og ser med fortrøstning frem til den næste sæson.

# Pyntegrøntsæsonen 2013

Skovdyrkerne eksporterede i 2013 en rekordstor mængde klippegrønt med over 3.000 tons. Det er over 200 lastvogne fuldt læsset med klippegrønt.

*Af Rasmus Fejer Nielsen (rfn@skovdyrkerne.dk) Skovdyrkerens VidenCenter for Pyntegrønt*

Den varme start på pyntegrøntsæsonen i Danmark og det nordlige Europa gav anledning til nogen bekymring. Mildt vejr er ofte ensbetydende med dårligere holdbarhed og dermed øget risiko for reklamationer.

Et stykke ind i november kom der for alvor gang i salget, og bekymringen over vejret viste sig at være uden grund. Afsætningen fortsatte herfra i højt tempo henover sæsonen, og omfanget af reklamationer blev ikke større end almindeligt.

## Et år præget af bevoksningsskader

Sommeren og efteråret var temmelig nedbørsfattigt. Så tørt, at der i mange bevoksninger i Vest- og Midtjylland kunne konstateres egentlige tørkeskader, især på de sandede og letteste jorder. Desuden steder, hvor der faldt mindst nedbør som i det østjyske område omkring Vejle.

Skaderne ses som krumme og brune nåle eller som direkte nåletab. Overvejende yngre og mellemaldrende bevoksninger blev ramt, og flere tørkeramte bevoksninger er enten slet ikke eller kun i begrænset omfang blevet klippet.

Udover tørkeskaderne vurderer flere skovfogeder også, at grenvægten har været mærkbart lavere i år, og at der som konsekvens heraf er gået flere grene i bundtet. Tørken har dog også haft sine positive sider. Våde somre giver ofte for lange skud – i år har skudlængden mange steder været 'dejlig kort'.

Endelig har den lange sommer også betydet en større forekomst af Sct. Hans-skud i nobilis. Umiddelbart kan man mene, at dette ikke forringer udseendet mærkbart.

De fleste kunder ønsker dog ikke at aftage grønt med Sct. Hans-skud, da vokslaget er tyndere og nålene falder for hurtigt af, når krans og dekorationer kommer ind i stuerne. Det gav en del kassationer.



*Udover tørkeskader sås også et stort omfang af barkbilleangreb og svampeangreb fra *Neonectria*. Det er sandsynligt, at barkbillerne har været fremmende for angreb fra *Neonectria* ved at gøre træerne mere sårbare for svampen. Korrekt bevoksningspleje og dyrkning vil fremover være nogle af de forhold, som kan give den dygtige producent sundere bevoksninger og bedre udbytte. Foto: Rasmus Fejer Nielsen*



Grøntkvaliteten i en bevoksning kan altså ændre sig gennem sæsonen, og det er derfor vigtigt at have fingeren på pulsen.

## Rekordstor afsætning af klippegrønt

Med klipning fra slutningen af september lykkedes det frem til sæsonafslutning at afsætte langt hovedparten af medlemmernes grønt. Der meldes generelt om tilfredshed med sæsonen på trods af ovennævnte bekymringer.

Med en samlet afsætning på over 3.000 tons grønt var Skovdyrkernes fælles eksport gennem Green Product 5% større end sidste år. Dette på trods af, at markedet fortsat er ganske velforsynet med udenlandske kunder, der står stærkt i indkøbet. I denne sammenhæng er det en tilbagevendende udfordring at håndtere kunder, der 'springer' fra ordrer i sidste øjeblik.

Naturligvis er der ingen roser uden torne og ikke alle medlemsejendomme fik solgt deres klippegrønt. Alt andet lige, og forudsat at kvaliteten er i orden, vil grønt fra medlemsejendomme, der ikke fik handlet i 2013, blive opprioriteret i den kommende sæson.

Nogle skovfogeder melder, at kunder i begyndelsen af sæsonen udviste større interesse for grønt i ældre bevoksninger, på baggrund af forventning om større holdbarhed i det varme vejr.

Men ellers er tendensen i disse år, at de bløde ungdomsgrene er mest efterspurgt, da de er nemmere at håndtere i oparbejdningen til færdigvarer.

## Økonomien i klippegrønt

Set i lyset af et støt faldende udbud af nobilis klippegrønt har der gennem en årrække været en begrundet forventning om bedre priser. Sådanne prisstigninger lader dog fortsat vente på sig, og priserne i år var mere eller mindre på niveau med sidste år.



*Vi har i år kunnet konstatere den hidtil største afsætning af klippegrønt på det europæiske marked. Foto: Rasmus Fejer Nielsen*

Kvalitetsgrønt af nordmannsgran oplevede man derimod som en mangelvare i 2013, og der er opnået mindre prisstigninger på disse varer til flere kunder.

Stabile salgspriser på nobilis koblet med stigende udgifter til oparbejdning er en udfordring i produktionen. Især liftklip i ældre nobilis kan være svært at holde økonomi i. Men selvom dækningsbidraget pr. kg kan synes lavt, så ligger de dygtigste producenter med dækningsbidrag i niveau 3.500 kr./ha.

Dertil kommer, at omsætningen i grøntet er med til at give erhvervsmæssig drift på ejendomme, som i SKAT's optik måske ligger på grænsen til at blive dømt som hobbyvirksomhed.

## Green Product sikrer større afsætning

For at sikre medlemmernes afsætning har Skovdyrkerne gennem det fælles eksportselskab GP et konstant fokus på at skabe nye kunderelationer og vedligeholde et stadigt større netværk af udenlandske kunder. Så den lokale skovfoged har flere kort på hånden, når grøntet skal afsættes fra medlemsejendommen.

Resultatet er, at vi i år har kunnet konstatere den hidtil største afsætning af klippegrønt på det europæiske marked.

# Grusgravning i skoven?

En del skove indeholder faktisk en upåagtet ressource, som kan være penge værd, nemlig undergrundens sten og grus. Hvor der er tale om fredskov, kræver en udnyttelse dog en del papirarbejde, men det kan være ulejligheden værd.



*Nye spændende landskaber opstår som en følge af grusgravning i midtjydske plantage. Foto: Mogens R. Brandt*

Den danske undergrund indeholder ikke så mange råstoffer (lad os nu se med skifergassen). Men sten og grus er imidlertid et af dem. Og grus er en efterspurgt vare. Hvert år bruges der grus, sand og sten svarende til 11 ton pr. dansker. Hovedanvendelsen er til nye vejbygninger, især nye motorvejsstrækninger.

Vejdirektoratet skønner, at det frem mod 2020 skal bruge 21 mio. m<sup>3</sup> råstoffer til ud- og nybygninger på statsvejnettet. Men allerede i dag kniber det med forsyningen, især i Hovedstadsregionen.

## **Regional planlægning – kommunal tilladelse**

Mange af de efterspurgte råvarer ligger under skovene. Men hvordan ved man, om der er værdifuldt grus under ens skov? Det kan man se i råstofplanen for den region, man bor i – en plan, der findes på regionens hjemmeside.

Det kræver tilladelse at åbne en ny grusgrav. Det kan normalt kun lade sig gøre, hvor området i region-planen er udpeget som råstofvindingsområde. Men hvor der er udlagt graveområder, er det offentlige faktisk forpligtiget til at give gravetilladelse, hvis lodsejeren ansøger.

Planlægning og administration lå tidligere i amterne. Efter amternes nedlæggelse forblev planlægningen i regionerne, men kommunerne blev ansvarlig for at udstede gravetilladelser. Sådan er det endnu.

Kommunerne har dog ikke været særligt interesserede i at tillade nye graveområder. Dels på grund af den ekstra vejbelastning det giver, dels af naturhensyn. Grusgravning har man gerne villet henvise til nabokommunerne. Derfor – og for at få en mere ensartet behandling – er det politisk besluttet, at flytte ansvaret for at give gravetilladelser tilbage til regionerne fra 1. juli 2014.

### **Er der penge i det?**

Ja, det er der faktisk. Skovejeren får et netto-beløb, måske svarende til 10-15% af materialets værdi i udsalg.

Afhængig af beliggenhed og materialets beskaffenhed ligger priserne til ejer i størrelsesordenen fra 2 kr./m<sup>3</sup> for sand og 11 kr./m<sup>3</sup> for grus og sten – afhængig af mængder og kvalitet. Ved store mængder kan det løbe op i anseelige beløb. Der er en del forskellige former for både sand og grus, og priserne kan variere en del. Der er også regionale forskelle – med de højeste priser på Sjælland.

Det er også en mulighed bare at sælge graveretten til en entreprenør. Så behøver man ikke spekulere på, hvor meget grus der fjernes. I Vestjylland kan prisen være i størrelsesordenen 300.000 kr./ha.

### **Kan man få tilladelse?**

Almindeligvis er det meget svært at få lov til at fjerne fredskov. Men netop grusgravning er nævnt som en undtagelse i skovloven, idet der er tale om en væsentlig samfundsinteresse. Man skal simpelthen bruge gruset. Fredskovspligten kan eventuelt helt ophæves, men normalt får man blot en dispensation, således at arealet skal retableres og helt eller delvist tilplantes igen efter gravningen. Skovejeren skal stille en bankgaranti, og beplantningsplanen skal godkendes af det lokale statsskovdistrikt.

Tidligere krævede man en bastant gentilplantning, men efter den nye skovlov i 2004 er det nu muligt at lave de afgravede arealer om til fine naturområder med søer og en

kombination af åbne og tilplantede arealer. Gravningen kan således ende med – ud over at have været en indtægt – at blive en forbedring af både skovnaturen og jagten.

Fordi skovproduktionen, pga. gravningen, altid bliver ringere efter genplantningen, og fordi ikke altid plantes til, vil Naturstyrelsen altid stille krav om tilplantning af et større område end det, der blev fjernet. Ifølge reglerne 110-200%, normalt 150%.

Man kan enten selv plante, eller man kan betale for, at der bliver lagt fredskovspligt på et såkaldt stykke puljeskov et andet sted i landet. Hvis man ikke kan acceptere Naturstyrelsens afgørelse, kan der klages til Naturklagenævnet.

### **Gravning af grus til eget formål**

Det skal her indskydes, at der er særlige regler for det, der hedder 'ikke-erhvervsmæssig indvinding'. Hvis man indvinder råstoffer på egen ejendom, kan det ske i mindre omfang, uden at man behøver involvere myndighederne i det. Hvis der er tale om mere end 200 m<sup>3</sup> om året, skal det dog anmeldes til kommunen.

Ejeren må kun anvende disse råstoffer til eget brug, og evt. dele lidt med naboerne, men må ikke sælge videre til forarbejdning eller til brug i andre bygge- og anlægsarbejder. Man er forpligtet til at efterbehandle arealerne efter endt indvinding.

### **Ansøgning**

Men her i artiklen taler vi om en større, kommerciel udnyttelse. Ofte begynder man med at tage kontakt til en grave-entreprenør, der vil indlede en undersøgelse af grusmængden. Det kan gøres med georadar eller med boring eller med en kombination af disse metoder.

Man kan vælge et af de store landsdækkende firmaer – eller man kan vælge et mindre lokalt. Der er fordele og ulemper ved begge. Ofte vil det allerede på dette tidspunkt være en god ide at få kontakt til en uvildig praktiker inden for grusgravning, som kan støtte én i forhold til entreprenøren.



»Vi kender glæden ved at udvikle skoven for de kommende (træ)generatio-  
ner. Men ved grusgravning formes *hele* landskabet – og nu helt frem til den  
næste istid«





I praksis er det normalt entreprenøren, der søger om tilladelse. Ansøgningen skal bl.a. indeholde en tidsplan for gravningen og en plan for reetablering af arealerne. Og entreprenøren skal stille en garanti for den fysiske reetablering af arealet efter gravningen.

Kommunen sørger for at involvere Naturstyrelsen. De stillede garantier frigives først, når både kommunen og Naturstyrelsen har godkendt reetablering og gentilplantning.

## Kontrakt med entreprenøren

Der skal naturligvis laves en skriftlig kontrakt med entreprenøren. Her aftales prisen for de enkelte fraktioner samt en række praktiske ting. Det aftales bl.a., hvem der fjerner den eksisterende skov, hvem der fjerner rødderne, og hvad der gøres ved dem. Samt hvordan stykket skal afleveres, udover hvad der er fastsat i reetableringsplanen, herunder hvordan overjorden håndteres.

Normalt har entreprenøren ikke noget med gentilplantningen at gøre – det er ejerens opgave. Kontrakten skal generelt være med til at forebygge konflikter. Det anbefales at bruge en advokat med erfaring på området.

I praksis, er et af de vanskelige spørgsmål, hvordan man som jordejer kontrollerer, hvor meget materiale der bliver gravet op, og hvordan det fordeler sig mellem de enkelte fraktioner.

Erfaringer viser, at det er uhyre svært at kontrollere dette, og normalt er man henvist til at stole på entreprenørens opgivelser. Hvis man bare sælger graveretten, er man ude over dette problem.

## Retablering

Det er kommunen, der er myndighed vedrørende den praktiske reetablering af arealerne. Desværre findes der ingen generelle retningslinjer, og der er heller ingen ankenmuligheder. Så forhandlingen med kommunen er vigtig.

Der er eksempler på mange interessante forlangender, og mange uforståelige begrænsninger. En vis faglig assistance kan også være nødvendig på dette felt.

Det aftales i reetableringsplanen, hvor der skal pålægges muld, og hvilke arealer der ikke ønskes pålagt muld. Det sidste, af hensyn til fremvæksten af en særlig flora typisk for næringsfattig bund.

## Muldjord og genvækst

Man skal være opmærksom på, at jord, der har ligget oplagret i høje bunker i længere tid, er 'død', og først langsomt igen bliver godt at plante i. Træer vil simpelthen ikke vokse i død jord. En tommelfingerregel er, at jorden kun bør lægges i depoter i højder på op til 2 meter. Den skal være relativt tør, når den lægges op, og den skal lægges, så regnvandet kan rende af. Den skal desuden lægges løst op – der må ikke køres i den.

Det bedste er, at tage små stykker ad gangen, så jorden hurtigt kan komme på plads igen. Hvis jorden har ligget i depot for længe, kan der med fordel sættes liv i den igen med staldgødning, gylle, kompost eller lignende. Det er også godt at så kløvergræs i, og lade kreaturer græsse på stykket i et par år, før man planter.

Bemærk også, at man ifølge jordforureningsloven ikke uden videre kan tilføre ny udefrakommende jord til en tidligere grusgrav.

## Samfundsgavn, naturberigelse og ejerøkonomi

Ud fra en samlet betragtning er grusgravning normalt en fordel for både samfundet og for skovejeren. Samfundet får de råstoffer, man har brug for til sin udvikling. Skovejeren får en uventet indtægt samt en større herlighedsværdi med et nyt, spændende naturområde. En ren win-win situation.

Som en skovejere, der har prøvet det, siger: "Selve processen har også været en fascinerende udfordring. Vi kender jo i forvejen til glæden ved at udvikle naturindholdet i skoven for de kommende (træ)generationer. Men ved grusgravning formes hele landskabet – og nu helt frem til den næste istid".

(phi@skovdyrkerne.dk)

# Kan man købe skov i Frankrig?

Mange danskere har overvejet at købe et stykke skov i udlandet. De fleste har kigget til Skotland eller Sverige. Andre til Tyskland, Baltikum eller måske Rumænien. Med udgangspunkt i en danskejet skov i Frankrig drog en mindre gruppe af skovejere og skovbrugs-personale fra praktisk skovbrug og forskning til det østlige Frankrig for at se på skovbrug der. Var det attraktivt? Og kunne man lære noget?



*To danske skovejere ser på egekævler i en fransk skov, som er udmærket til hugst. Diameter 57 cm, omkreds 180 cm. Foto: Leo Bisgaard Andersen*

Fransk skovbrug ligner egentlig det danske ganske meget. Som hos os er det præget af mange små skove (gennemsnitsstørrelse 3,3 ha) og rigtig mange ejere (2,3 millioner!). De har bl.a. skovdyrkerforeninger til at hjælpe med pasningen, og det offentlige ejer omkring en fjerdedel af skovene – som herhjemme.

Skovene er ikke domineret af fransk bjergfyr, som man måske kunne tro, men af stort set de samme træarter, som vi kender herhjemme fra: Eg (hovedtræarten), bøg, rødgran, douglas, grandis og lærk. En del er dog alligevel anderledes, som vi skal se. Især i den sydlige del af landet drives mange skove som det, vi kalder lavskov.



Det vil sige, at træerne (det er udelukkende løvtræ, vi taler om) ikke får lov til at gå op til fuld størrelse, men bliver hugget, når de er ideelle til brændeproduktion. Den næste generation skyder så fra støddene. Eventuelt kan man have enkelte overstandere til produktion af kævler eller tømmer i en sådan lavskov.

Vi havde tilsvarende skovtyper i Danmark i middelalderen, og vi kender stadig typen fra visse elleskove på fugtig bund, men i de sidste 200 år har skovloven faktisk krævet, at vi drev skovene som højskov, hvor bevoksningerne ikke måtte afdrives, før de havde nået 'hugstmodenhed'. Det skov, vi besøgte, var dog alt sammen traditionel højskov.

## Respekt for produktionen

Der var også andre ting, som slog os. Først og fremmest en stat, som havde sit fokus på skovens rolle som produktionssteder. Nogen vil formodentlig kalde det gammeldags.

Staten vil f.eks. godt have indseende med skovhandler for at sikre sig god arrondering. Og den giver tilskud til produktionsfremmende foranstaltninger. Således op til 80% til bygning af nye veje – højest, hvis man laver et projekt sammen med naboerne. Her skal man direkte kunne påvise, at det forbedrer udnyttelsen af skoven, for at få tilskuddet.

Det er mange år siden, at sådanne tilskud forsvandt i dansk skovbrug. Her har vi i stedet den besynderlige opfattelse, at et samfund kun skal fremme det, der ikke er forretning i, men derimod ikke kere sig om den erhvervsmæssige produktion, som vi alle lever af.

En anden overraskende forskel var på adgangsområdet. Publikum har ikke adgang til de franske skove – bortset fra ad de offentlige veje, der måtte føre gennem dem.

## Skovene også favoriseret på det skattemæssige område

De fleste franske skove ligger i en speciel selskabsform 'Groupement Forestier' (GF). Det er en ramme om skovdriften, der baseres på en bagvedliggende tankegang om

'skoven som et varigt gode, som man skal passe på'. Lovgiver opfatter skovbrug som en slags idealistisk virksomhed, som derfor er omfattet af en række begunstigelser:

- Skattefrihed for hugstindtægter
- Rabat på formueskat og arveafgift
- Ingen ejendomsavancebeskatning
- Visse afgiftsfordele

Man betaler dog ejendomsskat, men til relativt lave satser. Alle disse fordele gælder, så længe pengestrømmen holdes inden for skoven – ikke når kapital trækkes ud til ejer eller aktionærer.





En anden stor forskel mellem fransk og dansk jordbrug er belåningen. Kun 32% af franske land- og skovbrugs-ejendomme er belånte. Det er en situation, vi kun kan drømme om, men det giver naturligvis en langt større frihed i driften.

## Certificering

Også fransk skovbrug har i de seneste årtier været udsat for pres fra grønne organisationer, der gerne vil have indflydelse på driften af skovene. Dette pres har delvis transformeret sig til et markedspress, idet savværker og andre mellemhandlere i et vist omfang efterspørger træ med et certificeringsstempel.

Det er både enkelt og billigt at lade sig PEFC-certificere i Frankrig. Ejeren underskriver blot en begæring, hvor han forpligter sig til at overholde de gældende retningslinjer. Kravene til skovdriften virker også relativt lempelige efter danske forhold. Der er mere tale om en form for rådgivning.

I Frankrig er 14% af det private skovareal og 1% af ejerne certificeret. De tilsvarende tal i Danmark er næsten tilsvarende, nemlig henholdsvis 16% og 0,5%. Som i Danmark, er staten duksen, idet 78% af det offentligt ejede skovareal i Frankrig er certificeret. FSC har ikke vundet indpas i Frankrig – heller ikke i det offentlige skovbrug.



*Egeskov med undervækst af avnbøg. Opvækst af eg er på vej i lysbrønd efter en tidligere hugst af enkelt stort egetræ i overetagen. Foto: Per Hilbert*



## Stor vægt på selvforyngelser

Vi så på en lang række bevoksninger især af eg og douglas (Frankrig har Europas største areal med begge disse træarter). Overalt var selvforyngelse den dominerende foryngelsesform. Alle de gængse nåletræarter foryngede sig villigt, og den første kulturpleje i disse arter gik ud på at styre blandingsforhold og stamtal. Medvirkende til det gode resultat var en forbavsende lille vildtbestand.

Douglasen opstammes normalt til 6 meter, når diameteren har nået omkring 15 cm. Der opstammes 250 hovedtræer/ha. Omkostningen herved er 22-26 kr./træ. Den bliver drevet i en, efter danske forhold, ganske kort omdrift, normalt 60-65 år. I det sidste årti lysnes for den nye foryngelse. Den gennemsnitlige produktion er på 18-20 m<sup>3</sup>/år, og den løbende værditilvækst er på 7-10.000 kr./ha/år.



Statsskovrider Niels Juel Bundgaard Jensen regner på økonomien i douglas. Foto: Per Hilbert

Mere overraskende var det, at også egen blev dyrket i et system baseret på selvforyngelse. Dog ikke med renafdrift som i douglasgranen, men i en form for plukhugst.

Herhjemme selvsår egen sig også, men sjældent i stor udstrækning, og normalt ikke under sig selv. Det er sjældent nok til at være grundlag for en ny bevoksning. Egen er et lystræ, og vor erfaring er, at den ikke trives under en skærm, hvis den ikke hurtigt kan få hovedet op i lyset.

Så mens selvforyngelse herhjemme er en dominerende foryngelsesform i bøg, så dyrker vi egen med renafdrift og plantning. Men franskmændene har gennem århundreder udviklet et system, hvor de huller der opstår i bevoksningstaget ved plukhugsten af de gamle træer, giver plads til ny opvækst.

Vi så, at det fungerede, men vi var nok ikke helt overbeviste om, at økonomien i systemet var optimal. De mange år i halvskygge giver i hvert fald en betydelig nedsat tilvækst.

Men det gav et stabilt og smukt skovbillede, domineret af 120-150 år gamle ege som, når de fældes med en omkreds på 180 cm, bliver brugt til vintønder, der er det kostbareste produkt. (Det kunne H.C. Andersen nok have fået et fint eventyr ud af).

En speciel fordel ved plukhugsten – især i mindre skove – er, at den giver mulighed for et løbende økonomisk udtag fra bevoksningerne – modsat systemet med renafdrift, hvor de fleste af pengene er låst i en stor sparekasse indtil afdrift.

## Træsalg og priser

Flere forskelle: Næsten alt træ i Frankrig sælges på roden, og i de fleste tilfælde sælges rodposterne på auktion.

I det skovområde, vi besøgte, afholdes normalt fire årlige skov-auktioner: De to skovdyrkerforeninger i området afholder hver én, de selvstændige skovrådgivere afholder én, og statsskovene afholder én. Forud for auktionen udarbejder sælger eller dennes konsulent et materiale med kort, træartsfordeling og kubikmasse.

For egebevoksninger er det almindeligt at foretage en fuld taksation af hele overetagen inden udvisning til hugst. For nåletræets vedkommende foretages en stikprøvevis taksation.

I god tid inden auktionen sendes salgs-prospektet til større potentielle købere (savværker), og interesserede købere besigtiger ofte rodposten i skoven meget grundigt og foretager sin egen taksation, inden tilbud afgives.

Ved selve auktionen skal køber erlægge 25% af købsprisen kontant, mens resten betales i tre rater, normalt i form af banknoterede checks. De tre rater falder hver tredje måned efter auktionen, således at træet er fuldt betalt 9 måneder efter auktionen – på et tidspunkt, hvor træet ofte endnu står i skoven. Normalt har køberen to års frist, inden hugsten skal være gennemført. Systemet med forudbetaling er betryggende for ejeren, men stiller store krav til likviditeten på savværkerne.

Ved siden af dette marked for heltræ findes et spirende marked for flis. Det er endnu ikke udviklet som det danske, og prisen er lav, men det kommer. Eksempelvis vil den hyppige undervækst af avnbøg, samt kronerne i egeskovene, give en fortrinlig flis. Foreløbig er det hovedsageligt statskovvæsenet og de franske skovdyrkerforeninger, som opererer på flismarkedet.

Sammenligning af træpriser kompliceres af, at alle franske priser opgives 'netto på rod', mens de danske priser er 'ved fast vej'. Men generelt synes forskellen ikke at være stor, hvilket afspejler, at træmarkedet er internationalt.

## Køb af fransk skov?

Hvad skal vi konkludere? Kan et skovkøb i Frankrig give mening?

Der findes megen dejlig og produktiv skov beliggende i smukke landskaber i et spændende kulturelt miljø. Så det må jo først og fremmest afhænge af prisen.

Hvis vi ser på gode produktionsejendomme over 100 ha, handles der årligt 100-200 sådanne ejendomme med tilsammen omkring 30.000 ha. Prisniveauet ligger på 30-60.000 kr. – vel under det halve af det danske niveau.

Eftersom de franske skove primært bliver betragtet som produktionsskove, spiller herlighederne, modsat herhjemme, ikke nogen stor rolle for prisen. Denne vil i stedet først og fremmest afspejle den stående vedmasse og tilvæksten, det vil sige hugstmulighederne.

Og som tidligere nævnt, er fransk skovbrug begunstiget af både skattefordele og gode tilskudsmuligheder til produktionsfremme.

Så samlet set måtte vi komme til den konklusion, at Frankrig absolut kunne være et interessant alternativ til de mere traditionelle markeder for de, der drømmer om skov i udlandet. Det trak jo heller ikke ned i vurderingen, at de lokale byer i området, som vi besøgte, hed Baune, Chinon, Macon og Chablis – alle navne, vi syntes, vi havde hørt før i anden sammenhæng.

NB: Turen blev støttet af RAV-fonden. Der kommer en udvidet version af denne artikel i et af de næste numre af Skoven. Hvis man gerne vil læse hele den detaljerede rejserapport, kan den rekvireres hos undertegnede.

(phi@skovdyrkerne.dk)



Rejseselskabet ved en Sequoiadendron giganteum: Fra venstre skovbrugsforsker Andreas E. Bergstedt, tolk og faglig turløder Anders Sloth, godsforvalter Leo Bisgaard Andersen, statskovrider Niels Juel Bundgaard Jensen, seniorkonsulent Per Hilbert, skovrider Esben Møller Madsen, skovejer Niels Mikkelsen, initiativtager og skovejer Bendt A. Sloth, fransk faglig vært Sebastian Chaton og skovrider Michael Gehlert.



# Louнкær – professorens legep

Nord for Mariager Fjord ligger en af Danmarks mærkeligste skove. Den blev gennem en mennes værket 'Vore skovtræarter og deres dyrkning' (1965). Skoven er siden overgået til en fond, og



Oprindelig en sumpet løvskov på gammel stenalder-havbund – kun få meter over havet, og med meget lille højdeforskel mellem det højeste og det laveste punkt. Fra naturens side domineret af rødell, eg og ask, med enkelte bøge og birke indblandet hist og her. Præget af tidvise oversvømmelser med saltvand fra fjorden, hvad der var med til at forringe træernes vækst og sundhed betydeligt. Under den seneste storm var man tæt på et digegennembrud.

Med sin store viden om skovdrift satte Carl Mar: Møller (CMM) sig for at ændre ejendommen fra at være en lavtproducerende naturejendom til en moderne produktiv land- og skovbrugsejendom. Som de væsentligste indgreb blev både landbrugsjorden og skoven drænet, der blev bygget diger ud mod Mariager fjord, og i skoven blev de eksisterende træarter suppleret med mere produktive arter, blandt andet sitkagranen.

## Historien bag Louнкær

CMM var i 1927 blevet udnævnt til professor i skovdyrkning ved Landbohøjskolen. Her virkede han i 43 år, og hans undervisning prægede en hel generation af skovbrugere. Han blev æresdoktor ved flere udenlandske universiteter, og han skrev en lang række vigtige bøger og afhandlinger. Gyldendals Leksikon kalder ham for en af dansk skovbrugs største personligheder.

I hans lille laboratorium eksperimenterede hans ven og kollega Flemming Juncker (vel DEN største personlighed i dansk skovbrug i nyere tid) med presning og tørring af bøgetræ – en forskning, som senere blev til landets dengang største trævirksomhed, Junckers savværk i Køge, hvor CMM kom til at sidde i bestyrelsen i 35 år, en del af årene som formand.

I 1936 købte de to i fællesskab ejendommen Louнкær. Her kunne de boltre sig med deres forskellige idéer om skovdyrkning, og ejendommen blev gennem årene fyldt med forsøg og prøveflader, hundredevis af skovbrugsstuderende lavede deres praktiske øvelser her, og interesserede fra ind- og udland kom på besøg.

*En permanent grundvandsstand under skov og landbrugsjord holdes i grøfterne v*

kealder ejet og drevet af skovbrugsprofessor Carl Mar: Møller, som blandt andet skrev standardpasser nu af skovfoged Ulrik Kragh Hansen fra Skovdyrkerne.

Juncker trak sig dog ud af Lounkær, da han i 1938 skulle bruge penge til købet af godset Overgård på sydsiden af fjorden. En tæt personlig og faglig kontakt blev dog fastholdt gennem alle årene. Det siges, at Juncker af og til kom på besøg ved at svømme over Mariager fjord med sit tøj i en bylt på hovedet.

CMM døde i 1978, 86 år gammel. Da han og hans kone aldrig fik børn, havde de allerede i 50'erne bestemt, at ejendommen skulle overgå til en fond. Fondens formål var at drive ejendommen Lounkær som 'et eksempel på økonomisk, rationel drift' og som et forsøgsområde for skovbrugsforskningen. Et eventuelt overskud skulle gå til bekæmpelse af dissemineret sklerose (en sygdom som CMM's første kone døde af).

I fundatsen er anført, at der i bestyrelsen altid skal sidde den aktuelle professor i skovdyrkning ved Landbohøjskolen / Københavns Universitet. Det er for tiden Jørgen Bo Larsen, som er mest kendt for at have arbejdet med principperne for naturnært skovbrug i Danmark, og som blandt andet i 2005 udgav bogen 'Naturnær Skovdrift'.

## Et dilemma: Natur kontra produktion

Naturnær skovdrift forstås af de fleste som brug af hjemmehørende træarter, som naturlig hydrologi uden afgrøftning og som selvforryngelse i stedet for plantning. Men Lounkær er imidlertid hårdt afvandet, der anvendes en stor del nåletræ for at få økonomien til at hænge sammen (nåletræandelen er steget fra 7% i 1936 til 40% i dag), og der plantes mange nye kulturer, blandt andet ganske meget sitkagran.

Man har valgt at videreføre skovdriften i Carl Mar: Møllers ånd. Altså et 'rationelt skovbrug', som realiserer de produktive muligheder, som ejendommen indeholder.

Jørgen Bo Larsen, professor i skovdyrkning ved Københavns Universitet, sidder i bestyrelsen for Lounkærfonden.

Foto: Per Hilbert



Selv om nogle sagtens kunne argumentere for, at ejendommen mere eller mindre burde overlades til Vorherres drift, som et eksempel på de lave, fugtige kystnære skove på hævet havbund her i det østlige Nordjylland.

Økonomisk hænger det så godt og vel sammen. Det er især indtægterne ved bortforpagtning af de 142 ha landbrugsjord og udlejning af hele jagten, som skaber overskud. Det har betydet, at der har været mulighed for at fortsætte et vist forsøgsarbejde i skoven, der er bygget ny driftsbygning til landbruget, og der er udbetalt udbytte til skleroseforskningen.

## "Vore skovtræarter og deres dyrkning"



Den måske bedste praktiske håndbog i skovbrug under danske forhold, "Vore skovtræarter og deres dyrkning", er skrevet af Carl Mar: Møller. Ud over gode generelle afsnit, indeholder bogen en god gennemgang af alle de enkelte træarter og deres dyrkning. Bogen fås desværre ikke mere i handelen, men må lånes på biblioteket.





*Fremtiden: En ung sund skovfoged i en ung sund bevoksning af rødæl. Ulrik Kragh Hansen er skovfoged på Lounkær. Bevoksning med blanding af ask og rødæl, hvor asken er faldet bagud og kun rødæl står tilbage. Foto: Per Hilbert*

Det er fondens bestyrelse, der lægger de overordnede linjer for driften. Men den daglige drift forestås af skovfoged og forstkandidat Ulrik Kragh Hansen fra Skovdyrkerforeningen Nord-Østjylland. Han bor i skoven, og her bruger han den tid, der er nødvendig, og resten af sin tid lægger Ulrik i en række af egnens andre skove.

## Dagens drift

Den første forudsætning for skovdriften på ejendommen er fortsat, at vandstanden kontrolleres. Uden en vis afvanding får træerne ikke nok rodrum, væksten vil gå stærkt ned, og stabiliteten forringes. Selvom den nuværende bestyrelse principielt er for 'naturlig hydrologi', så erkender man, at uden afvanding – intet skovbrug.

Det samme gælder træartsvalget. Her så man måske ideelt set nåletræet udfaset. Men også her erkender man, at skal der drives et økonomisk skovbrug, så kan nåletræet ikke undværes. Især sitkagranen, der vokser fortrinligt på ejendommen, blot der drænes. Den plantes på 2x2 m med 5-10% rødæl indblandet af stabilitetsmæssige grunde.

Sitkaen er generelt ustabil på den grundvandsnære jord og rammes hyppigt af stormfald. Den planlægges fremover drevet med enkelt tynding eller helt tyndingsfrit i 40-årig omdrift. På den tid når den at producere mindst 500 m<sup>3</sup>/ha. Trods stormfald og problemer med den store barkbille, Micans, står sitkaen for de fleste af indtægterne.

## Asketoptørren hærger, og hvad gør man så?

Et meget stort problem i skoven er asketoptørren. Løvskovens har traditionelt været en kombination af rødæl, ask og eg, med ask og rødæl som de dominerende. Den ældste eg på ejendommen er 5-600 år gammel. Angrebene af askens toptørre har været en katastrofe, idet det meste ask stort set er afviklet indenfor de sidste par år, og kævlerne solgt til Kina og Vietnam. Kun enkelte meget sunde træer efterlades.

Hvad skal nu erstatte asken? På de højeste steder planter man en blanding af ær og rødæl. Det kan gøres uden hegn, hvis ellers ær-planterne er så store, at de er over råvildtets bidhøjde. Rødellen får lov at være i fred.



*Et asketræ, som er markeret, idet man formoder, at det er sundt, og forhåbentlig kan overleve asketoptørren. Foto Per Hilbert*

# Louнкær

- Navn og beliggenhed:** Louнкær ud til Mariager Fjord
- Ejere:** Louнкær-fonden
- Ejendommens størrelse:** 689 ha, heraf skov 472 ha og landbrug 146 ha
- Driftsformål:** At være 'et eksempel på økonomisk, rationel skovdrift' gerne med en række skovbrugsforsøg 'af praktisk karakter og med økonomisk sigte'. Et eventuelt overskud kan gå til bekæmpelse af dissemineret sklerose.
- Medlem siden:** 1999, hvor skovfoged Ulrik Kragh Hansen blev ansat hos Skovdyrkerne og fik bolig i skoven.
- Bruger Skovdyrkerne til:** Totaladministration. Alt arbejde i skoven, køb og salg, sparring med bestyrelsen.
- Er medlem fordi:** »Aftalen med Skovdyrkerne sikrer skoven en fast mand med deraf følgende lokalkendskab og loyalitet - og giver samtidig fuld fleksibilitet. Den specielle skov kræver en fast tilknyttet skovfunktionær, som bor på ejendommen og kender skoven i alle detaljer. Skoven er ikke stor nok til at have sin egen heltidsansatte mand. Ordningen giver mulighed for at trække på Ulrik Kragh Hansen i netop den tid, som skoven kræver. Samtidig er han en del af et større fællesskab hos Skovdyrkerne, som giver den løbende faglige sparring.«



*Louнкær. Medlem af Skovdyrkerne Nord-Østjylland siden 1999*

## Rødel – ny værdiproducerende hovedtræart

Men på størstedelen af arealet må det så blive rødel (hvor man ikke ønsker sitka). Der er ikke mange erfaringer i dansk skovbrug med rødel som en egentlig vedproducerende hovedtræart. Skovfolk har aldrig regnet den for noget, fordi dens produktion anses for at være for lav.

Helge Vedel skriver i sin bog 'Træer og buske i skov og hegn', at rødel blev brugt til 'søndagstræsko', fordi det er så let. Og bornholmerne brugte det til silde-røgning. Men veddet er faktisk smukt. Til paneler og inventar er det meget velegnet, og på grund af sin fine farve en god erstatning for det tropiske træ, som efterhånden forsvinder ud af handelen. Der bør udvikles en dansk træindustri, der tager rødellen alvorligt.

Rødellens forskellige provenienser er desværre dårligt undersøgt. Det vil være en naturlig opgave for Louнкær fonden at tage fat i. Man har i forvejen gang i et forsøgsarbejde med kloner af sydsvensk hybridasp.

Hvor der findes muligheder i den eksisterende blandede løvskov, drives denne i en plukhugstdrift, hvor man selektivt går ind efter enkelttræer. Enten hugst af modne træer, der har opnået en vis diameter, eller udrensning/tynding af hensyn til bevoksningens fremtidstræer. Det er en hugstform, der kræver stort stedkendskab og stor erfaring. Man har i en periode fået et tilskud til denne driftsform fra Naturstyrelsen.

## Fremtiden

Men nu er en ny periode i skoven begyndt – en epoke uden asken, som har været en hovedtræart siden skoven etablerede sig på den hævede havbund efter istiden. Det er en stor udfordring for bestyrelsen og for Ulrik Kragh Hansen, som skal have økonomi ud af dagligdagen. Indtil forskningen forhåbentlig inden alt for lang tid har frembragt asketyper, som er resistente mod askens toptørre.

*(phi@skovdyrkerne.dk)*



# Tilskud til plantning i landbrugslandet

Som ejer af en landbrugsbedrift har man ofte gode muligheder for at forøge ejendommens herlighedsværdier – og bl.a. også forbedre jagten – ved at tilplante nogle større eller mindre områder. Herunder en kort oversigt over tilskudsmuligheder.



*Der er gode muligheder for at øge herlighedsværdien på din ejendom ved tilplantning af forskellig karakter. Og så kan du oven i købet få tilskud til det. Foto: Rasmus Larsen*

Tilplantning er forbundet med omkostninger her og nu, men der findes en række tilskudsordninger, der kan dække nogle af omkostningerne til plantningen. Hvilken tilskudsordning man skal vælge, afhænger i høj grad af, hvilken type af tilplantning, man har i tankerne.

Alle tilskud er skattepligtige, men muligheden for fradrag af omkostningerne varierer fra ordning til ordning.

Hovedparten af tilskudsordningerne ligger i landdistriktsprogrammet, der står foran en ændring. Der vil derfor også fremadrettet kunne ske ændringer i tilskudsordningerne. Herunder præsenteres fire tilskudsordninger til plantning i landbrugslandet.

## Tilskud til skovrejsning

Ordningen retter sig mod de egentlige, større skovtilplantninger. Der skal tilplantes mindst 5 ha – under visse omstændigheder dog ned til 2 ha – og arealet bliver båndlagt til skov ud i al fremtid.

Der ydes nogle betydelige tilskud – og omkostningerne kan skattemæssigt afskrives.

Der er en stor valgfrihed til at designe tilplantningen, som man ønsker, men der er dog en række krav, der skal

opfyldes. Størrelsen af tilskuddet afhænger bl.a. af, om arealet er beliggende indenfor eller udenfor de såkaldte skovrejsningsområder, der er udpeget i kommuneplanen. Indkomst fra skovdriften optræder kun på lang sigt.

## Tilskud til energiplantning

Arealet skal opfylde betingelserne for at opnå enkeltbetaling, og hovedformålet med tilplantningen skal være at producere energi (flis).

Der stilles derfor krav til både anlæg og drift, herunder at arealet skal stævnes mindst hvert 10. år. Det enkelte areal skal udgøre mindst 0,3 ha og være mindst 7,5 m

bredt. Der kan kun anvendes nogle få godkendte arter. For de fleste arter (herunder pil), skal der anvendes mindst 8.000 planter pr. ha, for poppel dog kun mindst 2.000 planter pr. ha.

Der kan desuden opnås tilskud til ekstensiv landbrugsdrift, hvis der i årets løb ikke anvendes sprøjtemidler og der samtidig maksimalt udbringes 90 kg N/ha.

Der kan opnås betydelige indtægter på mellemlangt sigt – f.eks. 10 år ved poppleddrift. Udgifterne til etableringen kan desuden fradrages i den skattepligtige indkomst.

### Tilskud til landskabs- og biotopforbedrende beplantninger

Der kan opnås tilskud til etablering af levende hegn og småbevoksninger. Hegnene må maksimalt bestå af syv planterækker, og småbevoksningerne må hver især højst være 0,5 ha store. Beplantningerne skal fortrinsvis bestå af løvfældende planter.

Tilskud kan opnås til både individuelle og kollektive beplantninger. I den kollektive plantning udfører en entreprenør beplantningen for et plantingslaug. Når et lokalt plantningslaug startes op, bliver der annonceret lokalt om muligheden for at tilslutte sig laug.

Udgifterne til etableringen kan fradrages i den skattepligtige indkomst, mens de fremtidige indtægtsmuligheder nok er yderst begrænsede.

### Tilskud til vildtplantninger

Ordningen "Plant for vildtet" kan yde tilskud til de helt små plantninger; nemlig de små vildtremiser. Her fås tilskud til selve planteindkøbet.

Der gives tilskud til en plantepakke af 700-1.200 planter, hvor man kan vælge mellem en række tilskudsberettigede arter – både træer og buske.

Tilskuddet er skattepligtigt, men etableringsomkostningen kan efter reglerne ikke fradrages.

([tha@skovdyrkerne.dk](mailto:tha@skovdyrkerne.dk))

### Skovtilplantning

Tilskudsgiver: Naturstyrelsen

Ansøgningsfrist: 15. maj

Tilskudstørrelse:

- Etablering: Ca. 13–30.000 kr./ha
- Pleje: 0–9.000 kr./ha



Der er desuden mulighed for at opnå enkeltbetaling i en årrække. Se også [www.naturstyrelsen.dk](http://www.naturstyrelsen.dk) eller scan QR-koden for mere information.

### Energiskov

Tilskudsgiver: NaturErhvervstyrelsen

Ansøgningsfrist: 16. april (fællesskema)

Tilskudstørrelse:

- Etablering: 4.200 kr./ha (i etableringsåret)
- Produktion: 500 kr./ha/år (i følgende år)
- Ekstensiv drift: 820 kr./ha/år



Der opnås samtidig enkeltbetaling. Se også [www.naturerhverv.dk](http://www.naturerhverv.dk) eller scan QR-koden for mere information.

### Landskabs- og biotopforbedrende beplantninger

Tilskudsgiver: NaturErhvervstyrelsen

Ansøgningsfrist: Ikke kendt for 2014 (i 2013 lå fristen i september måned)

Tilskudstørrelse: 40% af omkostningerne, men kan dog forhøjes til 60%, såfremt der tilvælges nogle specifikke, naturvenlige elementer ved etableringen.



Der kan ikke opnås enkeltbetaling til arealerne. Se også [www.naturerhverv.dk](http://www.naturerhverv.dk) eller scan QR-koden for mere information.

### Plant for vildtet

Tilskudsgiver: Naturstyrelsen

Ansøgningsfrist: 30. april & 31. oktober

Tilskudstørrelse: 75% af plantepriisen



Der kan ikke opnås enkeltbetaling til arealerne. Se også [www.naturstyrelsen.dk](http://www.naturstyrelsen.dk) eller scan QR-koden for mere information.



# Stormrådet åbner for støtte til stormfaldsramte skovejere

På sit møde den 16. januar behandlede Stormrådet stormfaldene i oktober og december 2013. Stormrådet traf en klar og korrekt afgørelse og erklærede stormfald.

Stormrådet er et uafhængigt råd, der afgør sager om stormflod, oversvømmelser og stormfald. Stormrådet er udpeget af erhvervs- og vækstministeren og består af en uafhængig formand og otte andre medlemmer, der repræsenterer fem ministerier, forsikringsselskaberne, Kommunernes Landsforening og Forbrugerrådet. Til rådet er knyttet en skovsagkyndig fra Naturstyrelsen. Formand er jurist Karen Westerbye-Juhl, tidligere direktør for Naturstyrelsen.

Stormrådet afgjorde, at de to stormfald vi har haft – hhv. den 28. oktober og den 4. december 2013 – er af en størrelse, der udløser forsikringsdækning og genplantningsstøtte i de ramte områder.

## December-stormfaldet afgjorde sagen

Stormrådet fandt ikke oktoberstormfaldet stort nok til at udløse ordningen. Men decemberstormfaldet var i 'den vestjyske landsdel' større end et års normalhugst, hvorfor det udløste stormfaldsordningen.

Da man ikke har forsøgt at skelne de to stormfald fra hinanden, kom december-stormfaldet i Vestjylland til at trække hele landet med sig, således at det er muligt for alle stormfaldsramte (og forsikrede) skovejere i hele landet at ansøge om genplantningsstøtte.

## Anmeldelse

Stormrådet skal snarest, som følge af afgørelsen, udarbejde en vejledning, der kommer til at indeholde regler, betingelser, tilskudssatser m.v. Stormramte ejere skal senest

den 15. marts 2014 anmelde deres stormfald til det forsikringsselskab, hvor de har deres stormfaldsforsikring.

Stormrådet har dog i skrivende stund endnu ikke udarbejdet de anmeldelsesskemaer, som skal anvendes. Hold øje med Skovdyrkernes hjemmeside, hvor der løbende vil være information om, hvordan man skal forholde sig.

## En klog afgørelse

Afgørelsen kommer formodentlig til at påvirke træartsvalget i genplantningen. Uden tilskud er der ingen tvivl om, at genplantningen ville blive helt domineret af nåletræ. Det kan mange steder også være fornuftigt ud fra en skovbrugsmæssig betragtning, men tilskuddene vil nok give et mere varieret skovbillede i de nye skove.

Desuden er det i øvrigt ikke staten, som kommer til at betale genplantningsstøtten. Det er nemlig stormpuljen, som består af private penge – indbetalt som en årlig afgift på husstandenes almindelige forsikringer.



Stormrådet har erklæret stormfald efter oktober og decemberstormene i 2013. Foto: Per Hilbert